

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXIII. (17)

No. (Štev.) 43

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

22. oktobra 1964

Lepa iniciativa

Ko je nadškof Jeglič zasedel ljubljansko škofijsko stolico, si je med mnogimi načrti, kako bi dvignil versko življenje svoje škofije in kulturo vsega slovenskega naroda, začrtal tudi tega, da bo skušal v vsem obsegu izvesti predpis tridentinskega cerkvenega zbora, ki naroča, naj bi imela vsaka škofija zavod z gimnazijo za vzgojo in izobrazbo svojega duhovskega naraščaja. Spoznal je, da alogizijevski zavod, ki ga je l. 1846 ustanovil škof Wolf, ne zadošča več potrebam njegove škofije in ne ustreza dotičnim predpisom. Tega dela se je lotil že prvo leto svojega škofovanja, torej prej, kakor je sam prvotno mislil in bi bil sploh kdo pričakoval. Vzrok njegove tako nenadne odločitve je bil v tem, da se je avgusta istega leta večina slovenskih visokošolcev izrazila proti temu, da bi katoliška vera bila podlaga njihovega javnemu delovanju. (Jagodice, Nadškof Jeglič)

Ista skrb in iste misli so vodile škofa Rožmana, da je leta 1952 ustanovil v emigraciji v Adroguetu pri Buenos Airesu v Argentini škofov zavod, v seveda mnogo manjšem obsegu, pač v skladu z okoliščinami. Iz tega zavoda naj bi prihajali kandidati v slovensko semenišče, kateri bi imeli poklice, ostali pa na tukajšnje univerze kot dobri katoliški in slovensko zavedni abiturienti. Zavod je škof zamislil kot penzionat, ker ni bilo možnosti, da bi v zavodu ustanovil tudi domačo šolo. Obiskovanje državnih šol gotovo ni brez velikih nevarnosti zaradi npravo malo zdravega okolja šole in ceste, a to je bila do sedaj edina možnost. Vpliv slabega okolja skuša preprečevati zdravo okolje v zavodu. Ob zadnjem škofovem obisku v Argentini je bilo škofu predlagano, naj bi se kako ustanovila v zavodu domača šola. Škof Rožman je odgovoril, da ima že s sedanjo ustanovo toliko finančne skrbi, da kaj novega ne zmore.

Vendar je misel tlela naprej. Najprej je bilo treba povečati prostore. V dveh letih je ob razumevanju slovenskih rojakov in njih podpori zrastle novo poslopje, ki sicer ni razkošno, je pa lepo, zdravo in zračno in v ponos slovenski skupnosti. So sicer še dolgovi, kot nam vodstvo zavoda pove, so pa tudi še dobra srca, ki bodo pomagala dolgove poplačati.

Ob novem poslopiju je nastala možnost, začeti vsaj s kakšnim razredom domače šole. Z navdušenjem pozdravljamo iniciativo zavodskega vodstva, ki se je odločilo za drugo leto poučevati doma z domačimi močmi fante iz petega in šestega razreda osnovne šole, kar odgovarja naši bivši prvi in drugi ali drugi in tretji gimnaziji. Z obojnega vidika je ta iniciativa odlična: z vzgojnega in učnega. Z vzgojnega, ker bodo fantje v kritičnih letih samo v zavodski družbi, z učnega pa, ker se bodo tako skrbno pripravili na gimnazijo, saj je adroguška gimnazija, kot smo brali pred nekaj dnevi v La Prensi, med državnimi za Colegio Nacional de Buenos Aires najbolj resna in seveda stroga. Razen španskega pouka za izpite na koncu leta bodo imeli osnovnošolci tudi pet šolskih ur na teden slovenskega pouka. Sploh se bo na ta način dalo verjetno še bolj poglobljati našo moško mladino, kar mora biti naša največja skupna skrb. Česar se je danes najbolj bati pri naši mladini, je to, da bi postala prazna, brez idealov, obrnjena le v denar, revije, kino in šport.

Prepričani smo, da bo ta nova iniciativa rodila lepe uspehe. Ne poznamo vseh možnosti dela, ki jih zavod zmore. Na tistem si pa drznemo upati, da bo morda ta poskus sčasoma dozorel še do česa večjega: vsaj od kakšnega gimnazijskega razreda v zavodu samem. V skromnih razmerah in daleč na tujem se bo zavod na ta način približal držnemu Jegličevemu načrtu slovenske gimnazije.

TEDEN VAŽNIH DOGODKOV

Teden treh važnih dogodkov je za nami. Moskva, Peking in London so bila pozorišča, kjer so se odigrale stvari, ki bodo v prihodnjih mesecih in letih močno vplivale na nadaljni razvoj političnih dogodkov v Evropi, Aziji in ostalih celinah.

Medtem, ko so Angleži mirno volili novo vlado, se je v Moskvi na zasedanju Centralnega komiteja sovjetske KP odločilo: Hruščov ni več za rabo, mora iti. In takoj naslednji dan je Maoecung objavil, da je v njegovih Kitajski počila prva atomska bomba.

ODSTAVITEV HRUŠČOVA

Centralni komite sovjetske KP je zasedal 14. in 15. t. m. v največji tajnosti. Zasedanja se je udeleževal tudi Hruščov, kot prvak med sovjetskimi komunisti. Suslov, idejni vodja sovjetske KP, je bil glavni govornik proti Hruščovu. Njegovi najbližji pristaši, med njimi Brežnjev in Kosygin, so ga zapustili. Ostal je sam, kljub temu, da se je krčevito branil očitkov. Komite je glasoval in Hruščov je odmlr v zgozovino. Teater v Moskvi se je ponovil in odigral novo dejanje. Komunistična revolucija je požrla novega veljaka.

Časnikarji tujih agencij v Moskvi so prvi dobili od Tassa uradno poročilo, da je bil Hruščov odstavljen „zaradi zdravja“. Takoj je za novico izvedel ves svobodni svet. Sovjetski državljani so bili med zadnjimi, ki so izvedeli, da sta rdeči prestol v Kremlju zasedla Brežnjev in Kosygin. Šele 16. t. m. zjutraj so brali o tem v Pravdi.

V naslednji izdaji je Pravda objavila dolg članek napadov na Hruščova, da je bil „diktator, nesposoben, nepremišljen“, itd. itd. Vrsta očitkov, ki jih ima uredništvo Pravde pripravljeno, kadar zamenjajo diktatorja v Kremlju. Hruščov je napačno vojni notranjo in zunanjo politiko ZSSR, zavozil je sovjetsko gospodarstvo, zavozil odnose s Kitajsko itd. Samo še pred zid bi ga morali postaviti, pa bi se ponovila stalinovščina. Toda Hruščov se je že ob nastopu zavaroval, da ga ne bi doletela krogla, kadar bo zavržen. Kakor on ni dal svojih nasprotnikov streljati, tako upa, da bodo tudi z njim blagohotno postopali. Vsi veljaki, ki jih je Hruščov razmešal po državi v pozabo, imajo visoko pokojnino, avtomobile, lepa stanovanja.

Nova sovjetska dvojica, Brežnjev, šef sovjetske partije in Kosygin, šef vlade, sta sovjetskim poslanikom v svobodnem svetu naročila, naj vsem sporočijo da bo sovjetska politika ostala kakor doslej: mirna koeksistenca in delo za mir, „po Leninovih načelih.“

Istočasno s Hruščovim so novi veljaki v Kremlju pomedli tudi z Adžubejem, glavnim urednikom Pravde in zetom Hruščova ter z drugimi komunisti, ki jih je Hruščov posejal po odločilnih položajih.

Brežnjev in Kosygin sta tudi potrdila, da ima Moskva še vedno v načrtu sklicanje medpartijske konference, na kateri naj bi razpravljali o problemu s Kitajsko, vendar datuma nista povedala. Hruščov je hotel imeti svoje pristaše iz drugih držav okoli sebe 15. decembra t. l.

ZMAGA LABURISTOV V ANGLIJI

V Angliji je 15. oktobra z majhno večino zmagala laburistična stranka z Wilsonom na čelu. Po trinajstih letih so se tako laburisti spet priklopali na oblast. V parlamentu so si razdelili sedeže takole: laburisti 317, konservativci 304 in liberalci 9. Laburisti imajo absolutno večino, ki pa znaša samo 4 glasove. Wilson, novi predsednik britanske vlade, je imenoval za zunanjega ministra 57 letnega Gordona Walkerja, za obrambnega ministra 47 letnega Denisa

Healeya, za gospodarskega ministra 50 letnega Georga Browna, ki je tudi podpredsednik. Wilson je star 48 let in je najmlajši angleški predsednik tega stoletja.

Glavne spremembe v britanski notranji in zunanji politiki, ki jih namestila Wilson izpeljati, so: ponovno podzavljenje železne industrije, mestnih zemljišč za gradnjo ter ukinitvev britanske atomske obrambne sile. V svoji volilni kampanji se je Wilson zavzemal tudi za tesnejše stike z Moskvo.

KOMUNISTIČNA KITAJSKA JE RAZSTRELILA ATOMSKO BOMBO

V petek, 16. t. m., pa je Maoecung objavil svetu, da je Kitajska eksplodirala v puščavi Sinkiangu svojo prvo atomsko bombo in se tako vključila v tkzv. atomski klub. Članice tega kluba so: ZDA, ZSSR, Anglija in Francija. Sedaj je razmerje v tem klubu med svobodnim in komunističnim svetom: 3:2.

Maoecung je istočasno izjavil, da smatra atomsko bombo „še vedno papirnatega tigra“, ker Kitajcev tudi nobena atomska bomba, tako meni Maoecung, ne more uničiti. Takoj zatem je pozval vse države na atomsko konferenco, na kateri naj bi se dogovorili o splošni prepovedi izdelovanja in uporabe atomskega orožja.

Kitajska je, kljub temu, da je Johnson v svoji izjavi zmanjševal pomen kitajske atomske bombe, stopila v krog držav, ki se izgrajo z usodo človeštva. Kakor kaže, ni ne Amerikancem ne sovjetom prav, da so Kitajci že člani atomskega kluba. Johnsonova izjava, da je bila kitajska bomba majhna in da ni vojaško pomembna, je smešna; tudi prva ameriška atomska bomba je bila majhna. Praznina njegovih besed, naj bi Maoecung raje skrbel za zvišanje življenjske ravni kitajskega prebivalstva, namesto, da izdeluje drage atomske bombe. O sovjetih tega Amerikanci niso trdili, ko so napravili prvo atomsko bombo, čeprav v ZSSR v življenjskem standartu daleč zaostajajo za Zahodno Evropo in ZDA ter Kanado. Povsod v komunističnem bloku je gospodarstvo zavoženo in na nizki stopnji in je ves blok v tem oziru zaostalo področje.

Komentarji o odstavitvi Hruščova so bili v zahodnem svetu komentarji presenečenja. Kakor vedno doslej, zahodna obveščevalna služba tudi tokrat ni prej ugotovila, kaj se dogaja za zidovi Kremlja. Zahodnjaki tako osupnili in se ozirli v Moskvo, pričakujoč nadaljnjih poročil od tam. Takoj so seveda začeli ugibati, zakaj je moral Hruščov odstopiti, toda ostalo je vse samo še pri ugibanjih o mnogih vzrokih: spor s Kitajsko, zavoženo gospodarstvo, stiki z Zahodno Nemčijo, vedno večja neposlušnost satelitov ip.

Ko pa je prišla še novica o kitajski atomski borbi, ki so jo pozdravile Albanija, severni Vietnam, severna Koreja in Indonezija — iste države so pozdravile tudi odstavitve Hruščova —, pa so zahodnjaki takoj predvidevali: Peking bo verjetno z atomsko bombo obožil svoje satelite, dobil, če ne prej, vsaj prihodnje leto sedež v ZN in sedaj še z večjo silo skušal uveljaviti svojo voljo v Aziji in Moskvi.

Jugoslovanski komunistični diktator Tito se je med spremembami v Moskvi mudil na kratkem obisku na Cipru, kamor ga je povabil na kairski konferenci tkzv. nevezanih držav, ciprski grški predsednik Makarios. Po prvih poročilih o spremembah v Moskvi se je Tito na hitro poslovil od Makariosa in odletel v Beograd, popolnoma presečen nad izgubo svojega prijatelja. Tako v Beogradu kakor v drugih satelitskih prestolnicah so bili popolnoma zmedeni zavadi dogodkov v Moskvi.

Prvi laik govoril na koncilu

Na zasedanju II. vatikanskega koncila je prejšnji teden govoril prvi laik. Zasedanje je bilo tajno. Iz poročil, ki so bila pozneje objavljena, je razvidno, da je predlagal škofom, naj se učijo tudi od laikov „kaj potrebuje svet, v katerem živimo“.

Laik, ki ga je toletela ta čast, da je bil prvi laik, ki je govoril na cerkvenem koncilu, je 48 letni angleški pravnik Patrick Keegan, vodja Svetovnega gibanja krščanskih delavcev. Govoril je v angleščini, kljub temu, da je debatni jezik na koncilu latinski. Med drugim je izjavil: „Zavedamo se odgovornosti v tem zgodovinskem trenutku. Nova vloga laika v Cerkvi je začetek novega obdobja v razvoju krščanstva“, in poudaril, da „laičnost ni noben luksuz ali prehodna moda. Mi, laiki, lahko povemo svojim dušnim pastirjem naše izkušnje o potrebah sveta, v katerem živimo in iščemo pri njih nasvetov v svojem pri-

zadevanju za reševanje vseh teh problemov.“

Keegan se v govoru ni dotaknil dokumenta o laikih, katerega je kritiziralo več škofov, češ, da je neprimeren, poniževalen za laike in slabo sestavljen.

Vatikan je prejšnji teden objavil, da bo od 7. marca prihodnjega leta vplelarih več novosti v liturgijo, med njimi: v novih cerkva: bodo morali biti oltarji zgrajeni tako, da bi masnik pri opravljanju sv. daritve obrnjen proti vernikom; masnik bo moral bratu berilo in evangelij obrnjen k vernikom; zadnji evangelij in molitve po obhajilu bodo odpravljene, tako da bo maša končala v poobhajilnim blagoslovom; nekatere molitve, ki se sedaj molijo tiho, se bodo molile glasno.

Pavel VI. pa je objavil, da bo prve dni decembra napravil kratek obisk v Indijo, kjer bo od 28. novembra do 6. decembra medn. kongres v Bombayu.

I Z T E D N A V T E D E N

V Čilu se že na veliko pripravljajo na slavnosti, ki bodo 3. novembra ob nastopu novega predsednika dr. Edvarda Freia. Veliko držav, zlasti ameriških, bo poslalo v Čile posebna odposlanstva. Novoizvoljeni predsednik dr. Frei je pa medtem poslal v inozemstvo dve gospodarski odposlanstvi. Prvo v ZDA, drugo pa v Evropo. Gospodarsko odposlanstvo za ZDA je vodil senator Radomir Tomić. Po razgovoru z am. zun. min. je bil poln hvale za uvidevnost ameriške vlade za Freievo obnovitvene načrte. Amerikanci so namreč zatrdili, da so Freievi načrti zanimivi in tudi izvedljivi ter jih je zato treba podpreti. Za njihovo izvedbo bi rada Freieva vlada dobila v ZDA eno milijardo dolarjev, obenem pa dosegla odločitve, da bi se oblikoval čilski nosilni jezik v ZDA, ki bodo zapadli prihodnje leto. Gospodarska delegacija za evropske države je pa dobila zagotovila tudi v Nemčiji, Franciji in Italiji, da bodo tudi te države podprle novega predsednika Freia pri izvajanju njegovih socialnih in gospodarskih reform.

Za 20-letnico, odkar je sovjetska vojska vkorakala v Beograd, za njo v varni zaščiti pa Tito, so v Beogradu za 20., 21. in 22. oktobra pripravili velike slavnosti. Teh pa niso mogli izvesti v predvidenem obsegu zaradi letalske nesreče sovjetske delegacije. Sovjetsko letalo Iljušin 18 je namreč zaradi goste megle dne 19. t. m. zadelo v hrib Avala pri Beogradu ter se razbilo. Pri tem so izgubili življenje sovjetski maršal Sergej Birjuzov, šef sovjetskega gen. štaba, 6 sovjetskih generalov ter 11 članov letalske posadke.

V New Yorku je umrl v 90. letu starosti Herbert Clark Hoover, od 4. marca

1929 do 4. marca 1933, 31. predsednik ZDA.

Ostra volilna kampanja v ZDA je spravila med drugim na dan tudi škandal Walterja Jenkinsa, enega najzaupnejših sodelavcev predsednika Johnsona v Beli hiši. Biv. republikanski podpredsednik Nixon je Johnsona silovito napadel prav zaradi Jenkinsa. Očita mu, da je to zadevo prikrival ameriški javnosti, čeprav je bil Jenkins že dvakrat aretiran zaradi nemorale in moralne perversnosti.

Belgijski kralj Baldoín bo s kraljico Fabiolo v začetku prihodnjega leta obiskal Argentino, Čile, Uruguay, Brazil in Peru.

Francoski predsednik gen. de Gaulle svoje obiske latinsko ameriškim državam ter se istega dne vrnil v Paris.

Predsednik ital. vlade Aldo Moro je obvestil poslansko zbornico, da bodo zdravniki mogli šele do 7. decembra ugotoviti, če bo predsednik republike Antonio Segni mogel še naprej opravljati vladarske posle ali ne. Zato do tega dne vlada ne bo predlagala parlamentu in senatu izvolitve novega predsednika države. Aldo Moro je dejal, da bo o tem vprašanju ponovno govoril potem, ko bodo o njem povedali svoja mnenja predstavniki posameznih strank.

Turška vlada je obvestila grško vlado, da bo do konca t. l. izgnala s svojega področja 1.000 grških državljanov, v prihodnjem letu pa še ostalih 4.000. Tako zadržanje turške vlade proti grškim državljanom v Turčiji je posledica sovražnega postopanja Grkov s turško manjšino na Cipru.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

17. oktober

V Argentini so ljudje z napetostjo pričakovali 17. oktobra, ki ga peronisti praznujejo kot spomin na 17. oktober 1945, ko je prišel Peron na oblast. Pravijo mu dan „zvestobe“.

Peronistični listi so za letošnje zborovanje navajali, da je Peronova želja, naj bi letošnji zbor po številu prekosil vse prejšnje, kajti na njem naj bi se zbralo en milijon ljudi. Vlada je zborovanje dovolila, za vzdrževanje reda pa izdala stroge varnostne ukrepe in za to določila 5.000 mož z avtomobili in na konjih, oboroženi pa so bili tudi z metalci solzivih bomb. Prav tako so bili navzoči gasilci s svojimi avtomobili in z velikimi tanki pobarvane vode. Da udeleženci zborovanja ne bi prinašali na zborovališče tudi orožja in razstreliva, je policija ves dan preiskovala avtomobile in kamione pri vseh dohodih v mesto.

Zborovanje je bilo na trgu Once. Organizirala ga je justicialistična stranka s sodelovanjem vseh peronističnih organizacij. Govorili so glavni tajnik te stranke Carlos Maria Lascano, glavni tajnik tekstilnega sindikata Andres Framini, ga. Delia Degliomini de Parodi, Avgust Vador in Alberto Iturbe. Slednji je Peronov zastopnik v osrednjem odboru peronističnega gibanja. Vsi navedeni so člani takojimenovanega državnega odbora za Peronovo vrnitev. Lascano je izjavil, da je „Peronova

vrnitev končna in nepreklicljiva odločitev ter neodložljiva potreba“. Vlado je napadal, da še naprej vzdržuje represivno zakonodajo, da preganja Glavno delavsko konfederacijo in da jo hoče razbiti. Napada! je tudi osvobodilno revolucijo in zatrjeval, da ima vlada dolžnost omogočiti Peronu vrnitev“. Po njegovem govoru so udeleženci zborovanja prižgali baklje v spomin na Evo Peron.

Andres Framini je prav tako naglašal, da se bo Peron vrnil, ker je tako sklenjeno. Zatrdjeval je, da Peron leta 1955 po uspehi osvobodilni revoluciji ni „pobegnil iz strahopetnosti, ampak, ker ni maral prelivati argentinske krvi“. Zatrdjeval je, da bo Peron po vrnitvi prevzel vlado. Če bi mu pa kdo za vrnitev delal težave, bo tisti odgovoren za vse posledice, ki lahko nastanejo zaradi tega v državi.

Ga. Delia Degliomini de Parodi je prav tako zatrdjevala, da se bo Peron vrnil. In to zaradi pomirjenja in pa graditve države, ne pa za maščevanje. Zahtevala je tudi vrnitev trupla Eve Peron.

Po njenem govoru je Avgust Vador, tajnik sindikata kovinarjev, prebral resolucijo državne komisije za Peronovo vrnitev, ki med drugim odreja od tega dne naprej mobilizacijo vseh peronistov za zagotovitev Peronove vrnitve. Prav tako je v resoluciji zagotovilo, da za (Nadaljevanje na 2. strani)

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE ZA 1965

je že v tisku

Njegov izid bo zopet velik dogodek med slovenskimi izseljenci.

V prednaročilu in predplačilu pri poverjenikih Svob. Slovenije \$ 560.— (s pošto \$ 600.—). Plačljivo tudi v 2 ali 3 obrokih. Zadnji obrok ob prevzemu Zbornika

Vse za mladino

Besneč tehnični napredek, eksplozija obljudenosti, konfrontacija idej, osebna in skupinska sebičnost in povsod ogrožanje sveta z množično uničujočim orožjem, vse to danes ljudi sili, da se učijo skupno živeti, če hočejo, da se ne bodo obojestransko iztrebili, ali pa življenje spremenili v pekel. Današnji človek rabi dodatno dimenzijo, — odločnost — da osvobodi svojega bližnjega iz okovov materializma in uvede dostojanstveni družbeni red, katerega do danes ne vzhod in tudi ne Zapad nista mogla ustvariti. To je naloga našega stoletja. Za to pa rabimo disciplino, integriteto in pogum, katerega ničesar ne more spraviti s poti.

Konference, ki so se hkrati začele v Švici, ZDA in v Rimu, imajo vse namen, da vzgajajo ljudi in poiščejo sredstev in poti za zmago v boju proti uničujočim silam.

1. V Švici je že od začetka julija hkrati z mednarodno konferenco tudi mednarodni mladinski seminar za državljansko odgovornost. Poleg predavanj in razgovorov obsega tudi praktične delovne kroge kot: šolanje tolmačev, časnikarstvo, šport itd. V boj proti uničujočim silam hočejo pritegniti vso mladino in tudi žene. Zato so na mednarodni konferenci obravnavali tudi vprašanje: Kako more žena v tem boju nadzorovati proti uničujočim silam sodelovati?

To mednarodno konferenco so odprle najvažnejše osebnosti, med njimi bivši predsednik mednarodnega sodišča v Haagu, prof. dr. Maks Huber, sedanjí predsednik Mednarodnega odbora Rdečega križa, ki je izjavil: „Hočemo uveljaviti božje zahteve, ki so nam dane v evangeliju in tudi sicer v sv. pismu v osebnem življenju in tudi v mednarodni politiki. Tako ravnanje ni samo naša krščanska, ampak tudi naša ustavna dolžnost. Od leta 1945 je v Švici več kot 150.000 ljudi vseh barv in življenjskih področij iz vseh delov sveta našlo življenjsko pobudo za svoje dežele potem, ko se je poleglo grmenje topov svetovne vojne in je Švica ostala otok miru v morju evropskih ruševin.“

2. Istočasno se je začela tudi konferenca za šolanje ameriške mladine na otoku Mackinac v Michiganem jezeru. Mnogo posebnih letal je pripeljalo mladce iz vseh delov ZDA, prišli so akademiki iz vseh ameriških univerz, je in kubanskih izseljencev ter tudi mladina iz raznih evropskih dežel. Konferenca je bila na iniciativo ameriške mladine, ki pravi: „Stojimo pred največjim izzivom in največjih možnosti, katere je kdaj zgodovina položila v naročje kake generacije. Atomska vojna, silna nepravilnost, razkosanost in tiranija ogrožajo svet. Mi bi mogli vsakega človeka na zemlji zagotoviti hrano, obleko, stanovanje in človeka vredno življenje. Danes gre za to, da ustvarimo armado Amerikancev, ki delajo z večjo disciplino in večjim revolucionarnim ognjem in večjo vdanostjo za gradnjo boljšega sveta.“

Poklicni govorniki iz vseh življenjskih področij so v dnevnih referatih, razgovorih in seminarjih obdelovali po-

čudne stvari vidi človek v Argentini in prav tako čudne, če ga pot vodi nekaj mesecev križem Evrope.

Pred mesecem dni sem bil pri prijatelju v Trstu. Pomenkovala sva se, ko vstopi najstarejši sin. Vprašuje, kakšno knjigo bi lahko posodil prijatelju z univerze. Oče mu svetuje razne povesti, romane, a sin se naposled odloči — ljudskošolsko berilo.

„Za poba tvojih let, pa čitanko?“ se čudi oče.

„Očka, gre za sošolca na fakulteti. Je Italijan, pa bi se rad naučil slovensko, tako da bi slovensko govorila...“

V Parizu živi Francozinja, poročena s slovenskim zdravnikom. Pa se je naučila slovensčine, zato da se lahko v družini tudi slovensko pomenijo. In že odprej je človek tu v Argentini poznal tukajšnja dekleta, ki so se naučila govoriti po naše, zato da lahko kasneje z možem in z otroki govorijo slovensko: iz ljubezni do moža, iz spoštovanja do rodu, iz katerega je on izšel. In srečali smo Tukumanca, ki je počasi in trudoma samezne točke konference. Bistveni del programa so bile delavne skupine vseh vrst. Tvorijo jih: moštvo za televizijo pod vodstvom izvedencev; moštvo za šport so vodili olimpijski prvaki, itd.

Prvi je mladcem govoril angleški pisatelj P. Howard, ki je poudarjal, da bo di naloge mlade ameriške generacije, da pridobi zaupanje in zvestobo vseh ljudi na svetu, vse ljudi povesti v družbeni red, kjer vladata mir in pravičnost.

Župan mesta Phoenix je spremljal močno delegacijo v Mackinac in izjavil, da je naloga mladine in javnega mnjenja, da zahtevajo novo vrsto politikov. Glede novembrskih volitev je nadaljeval: „Zakaj ne ustvarjamo sveta, kjer se za javno službo more potegovati samo tisti, ki živi dosledno pošteno in čisto, kateremu je bližnji bolj važen, nego lastna kariera? Če je starejša generacija odpovedala, je zdaj na mladini, da prevzame to nalogo.“

3. K Švici in ZDA se je pridružilo še zborovanje svetovnega kongresa katoliške ženske mladine. Deset milijonov mladenk je včlanjenih v Svetovni zvezi katoliške ženske mladine. Okrog 500 delegatkin iz 32 dežel se je udeležilo „Mladina na poti h krščanski solidarnosti“. Dvanajst delovnih skupin je z vso voljo in željo proučevalo vprašanje solidarnosti iz vidika socialnih razredov, o razlikah v šolanju, verskem prepričanju in prav posebno pa družinskih razmer, kar vse utegne povzročiti izolacije, kjer je prav mladina poklicana, da vse to premaga. Priporočale so toleranco, spoštovanje in pripravljenost za razumevanje in občevarjanje z drugimi verstvi

Take konference nam prav gotovo dajejo upravičeno upanje, da se bo svet združil v bratstvu. Prihodnja generacija bo že živela v novem združenem svetu, katerega si bo sama dogradila. Letošnje konference so ji dale izredne pobude.

Dr. Julija Pajman

Kaj pravite?

ma vendarle pa po naše govoril, ker, poročen s Slovenko, hoče, da mu otroci znajo, tu, v španski deželi, tudi slovensko.

Človeku je ob takih srečanjih toplo pri srcu in ker vsakdo, ki količkat pozna tudi druge jezike, ve, kako strahotno trd oreh je slovenščina — klobuk dol pred takimi ljudmi!

Pred tedni sem se vrnil iz Evrope. Toliko branja — celo v Evropi! — je bilo o slovenski mladinski prireditvi ter o Dumi — povsem razumljivo je, da si jo moram pogledati, ko jo bodo ponavljali. Umetnina slovenske besede, odkritje lepote in bolečine slovenske zemlje, njenih mater in sinov — kak praznik slovenske besede bo to!

In je res bil! Pa mi je tisti dan le nekaj grenkega ostalo v grlu...

Pot me je pol ure pred predstavo zanesla v kavarnico na oglu Rivadavie in Lacarre. V njej so se pred nastopom krepčala naša dekleta: lepo napravljena, v elegantnih puloverjih, vse v enakih izbranih krilih. Pri mizi za menoj so se sedele tri.

„Tengo una sed bárbara, ché!“

„Yo también. ¿Vos que vas a tomar?“

„Yo un helado! ¿Y vos, ché?“

Mislil sem sprva, da se hecajo, kakor smo se včasih po vojski, ko smo hodili po Rimu, pa smo po eno uro govorili samo italijansko, potem eno uro samo angleško, tako — za hec in prakso. Ne. Tu ni šlo za to. Govorile so čisto mirno, vsakdanje — njih pogovorni jezik je španščina.

Pa jim je mati Slovenka in jim je oče Slovenec!

Saj ne, da bi človek imej kaj proti španščini! Nasprotno! Želeli bi samo, da bi jo vsa naša mladina res obvladala. Prvič — ker je lep jezik; drugič — ker je velika vrednota; in tretjič — ker smo že samo iz hvalečnosti do dežele, ki nam je v najhujših dneh emigracije odprla vrata in nam dala kruha, dolžni, da njen jezik lepo govorimo.

Toda tu gre za nekaj drugega...

V Hamburgu sem srečal dva Argentinca. Tam živita, delata, toda med seboj govorita — špansko. In se mi zdi to logično, in bi se mi zdelo nelogično, če bi govorila, čeprav živita v Nemčiji, med seboj nemško. Mar ni tako?

Zvečer sem dogodek komentiral prijatelju. Pravi, da baje s fanti ni nič drugega. A da se mu zdi čudno, ker gre za člane organizacij, v katerih se vzbujajo ljubezen do jezika in do vsega slovenskega. Morda, da so bile izjeme...

Morda. Bogdaj! A se mi zdi, da je pri teh stvareh, kakor pri slovnicah: prav ob izjemah se je treba najbolj ustaviti. In pa pravočasno...

Kaj pravite, odkod to? Zato, da bi bile bolj važne? Zato, ker jim stariši niso znali obogatiti besednega zaklada, da bi jim naša beseda — ki so jo slišali od zibelke naprej! — tekla kakor ona druga? Zato ker ni ljubezni in spoštovanja do matereinega jezika?

Lahko, da je prvo, lahko tudi, da je

ARGENTINA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Peronovo vrnitev vsi „zastavljajo svojo čast in svoja življenja“, in napoved, da bo odšla v Madrid posebna delegacija, ki bo s Peronom določila dan in način vrnitve.

Končno je Peronov zastopnik v osrednjem vodstvu peronističnega gibanja Irturbe spregovoril nekaj besed, s katerimi je napovedal Peronovo poslanico, ki je bila v Madridu posneta na trak, ter so jo poslušali na vseh proslavah 17. oktobra. V njej tudi Peron zatrjuje, da se je odločil za vrnitev zaradi pomirjanja v državi.

Prireditelji so nato udeležence zborovanja pozvali, naj se v miru razidejo. Večina je ta nasvet poslušala, več skupin je pa hotelo manifestirati po mestu za Perona, kar je policija preprečila z vsemi sredstvi, ki jih je imela pripravljene za vzdrževanje reda. Ena skupina peronističnih izgnancev je v bližini trga zažgala en trgovski lokal ter s tem povzročila večmilij. škodo.

Po peronističnem zborovanju

Zvezna policija je objavila, da se je po njenih računih udeležilo peronističnega zborovanja 40.000 ljudi. Peronisti so to navedbo ne soglašajo ter zatrjujejo, da jih je bilo več.

Razne demokratske ustanove so po peronističnem zborovanju objavile svoja mnenja in stališča. Vse se strinjajo v tem, da udeležba na njem ni bila tolikšna, kakor so peronisti računali, da bo. Tako vodstvo 32 demokratskih gremijev čestita ljudstvu zaradi njegove preudarnosti, ker je s svojo „neudeležbo pri provokatorskem dejanju izpričalo svojo politično zrelost, ki bo omogočila obnovu moralnih vrednot. Demokratska revolucionarna fronta obtožuje notr. ministra ter ga dela osebno odgovornega, da je vlada dopustila, da sta 17. oktobra 24 ur viseli na zborovalnem prostodu peronistov dve veliki sliki Perona in Eve Peron, čeprav je še vedno v veljavi zakon št. 4161, ki prepoveduje vsakršno poveljevanje prejšnjega režima in njegovih nosilcev. Javno zahteva njegov odstop. Rodoljubno gibanje Primera Junta pa navaja, da je sobotni šod peronistov pokazal, da so peronisti v Argentini manjšina, ter da je nad en milijon ljudi s svojo neudeležbo izrekli „veto“. Želijo, naj Peron še kar naprej ostane izven države; za peronistično vodstvo pravi, da je to „peronistična oligarhija, ki ljudstvo izrablja v svoje sebične namene“. Demokratsko javnost in stranke ter vlado poziva, naj bodo sedaj na višini in naj ne razočarajo tiste milijone ljudi, ki ga na sobotnem zborovanju ni bilo, da se pri marčnih volitvah zopet ne bodo pojavili „problemi“. Za to je sedaj idealna, pa tudi zadnja prilika.

drugo. Skoraj gotovo pa drži še tretje. Bil je hladen večer, in gledal sem jih, kako so lizale sladoled. Bilo mi je hladno, ledeno hladno pri srcu. Ne zaradi hladnega večera in ne zaradi sladoleda...

Zorko Simčič

Stavke

V Argentini je trenutno več stavk. Najbolj neprijetne so: stavka pristaniških uradnikov, poštne uslužbenec in mesarjev. Stavka v pristanišču povzroča velike težave izvoznikom in uvoznikom, stavka poštarjev vsemu prebivalstvu, ker pošta sploh ne prihaja ali pa zelo neredno naslovljencem v roke in na poštah leži že nad 15 milijonov normalnih pisemskih pošilk. Še bolj občuti ljudstvo stavko mesarjev, ki je trajala prejšnji teden in bo še ves ta teden do prihodnjega torka (27. t. m.) Mesarji se pritožujejo, da po uradnih cenah ne morejo dobiti in prodajati mesa; ker je za argent. ljudstvo meso glavna hrana, stavko mesarjev tem bolj občuti.

Goriška in Primorska

Slovenske šole

Kakor po vsej Italiji, so tudi slovenske šole oktobra odprle vrata učencem in dijakom na Goriškem in Tržaškem. Vendar številke niso ravno razveseljeve, posebno če jih primerjamo s tistimi pred desetimi leti, ko je obiskovalo slovenske šole skoro 5.200 učencev. Samo 2720 učencev hodi v slovenske šole. V osnovne šole na Tržaškem se je vpisalo 1039 učencev, na Goriškem pa 384, skupaj 1423. V srednje šole pa hodi na Tržaškem 1050, na Goriškem le 247, skupaj 1297.

Zavedni Slovenci se zaskrbljeno vprašujejo, kaj je vzrok upadanju števila slovenskih učencev na šolah, ki so popolnoma enakopravne italijanskim. Prav gotovo čaka te kroge velika naloga, da bodo preprečili mlačne, naj ne pozabijo na važno nalogo pri ohranitvi slovenstva na slovenskih tleh, čeprav pod Italijo. Razen tega morajo zavedni Slovenci bojevati boj za slovenske šole v Kanalski dolini in Beneški Sloveniji, kjer ni slovenskih šol.

Pred volitvami

V novembru bodo v okoliških občinah na Tržaškem občinske volitve in volitve v tržaški pokrajinski svet. Politične stranke se na volitve, ki bodo po vsej Italiji 22. novembra, že pridno pripravljajo in nekatere že izbrale kandidatke in objavile svoj program. Tudi slovenska demokratična skupina se pridno pripravlja na te volitve. Upajo, da bodo Slovenci izvolili prvič po drugi svetovni vojni lastnega predstavnika v tržaški pokrajinski svet, ki bo pogumno in nesebično zastopal tržaške Slovence v tem važnem upravnem organu in se boril za slovenske narodne, kulturne, gospodarske in socialne pravice in potrebe.

Novost letošnjih volitev je, da se bodo mesta odbornikov razdelila v večini občin po sorazmernem sistemu. Slovenska skupnost, ki je dosegla spomladni lep uspeh na volitvah v deželni svet Furlanije-Juljske krajine, je izdala poziv vsem zavednim Slovencem, naj nikar ne stoji ob strani, ampak naj po svojih močeh pripomorejo k čim boljšemu izidu teh volitev. V proglasu poziva vse Slovence na Tržaškem, naj složno volijo slovenske liste v okoliških občinah in naj se ne puste zavesti obljubam ne-slovenskih strank.

Marijan Marolt

II. razstava slovenske izseljenske grafike

II.

Božidar Kramol je po šolanju pretežno naturalist. Njegove kanadske krajine v snegu so me ponovno spominjale na Jamo. Kmalu pa je prišel v svoje slike uvajati nepredmetne motive, sprva kot dekorativno ozadje in s tega prešel v popolno abstraktnost. Kot je že prej v svojih delih slikal velike, a precej nemirne ploskve, so bile te tudi značaj njegovih nepredmetnih slik. Značajna pestrost ni bila podana toliko v drobljenju barv kot v nanašanju velikih in nemirnih raztrganih barvnih kompleksov, za kar je na opisani razstavi dober primer monotipija Na mizi 17, nekoliko manj pa Odmev 4, ki vsaj nimajo velikih barvnih kontrastov. V zadnjem času pa piše, da ga nepredmetno slikarstvo ne zadovoljuje več in vrnil se je, kot že toliko pred njim, k naturalizmu. Tu sta predvsem dva cvetlična linozeza, Sončnica in Tisles, množica cvetov, pa ne povezanih v šopek; linozeza Prvi sneg in Žitna polja, sosedstvi velikih svetlobnih kompleksov, pač plod Kramolčeve abstraktno ere, in nekaj risb (sepj), ki na prisrčen način ujemajo krajinske impresije. — Marijanica Savinšek je bila v svojih pogledih na likovni svet polna hvale za slovenske impresioniste in proti vdoru nepredmetnega slikarstva. Poleg svojih vzornikov Groharja in Jakopiča se je pa gospa Savinškova vzgledovala zlasti po prihodu v Pariz tudi pri mojstrih francoskega

kolorizma. A kar naenkrat jo je prevzela tudi abstraktnost. V razliki od Kramolca so jo privlačevale manjše živobarvne lise, v barvni kompoziciji dotikrat združene ali križane z močnimi črtami. Tako je tudi njena abstraktnost predvsem v barvah; v predmetih, ki jih le redko popolnoma zapusti, le deloma, opustivši le dele, ne ravno detajle celote. Njena barvitost je res simbolistična. Omenjam najprej Katedralo. Poteze so po večini vertikalne kot so vertikalne za gotške cerkve značilne, a ploskve med potezami so barvne ne tako, kot izgleda cerkvena zunanjsčina, nego kot priseva svetloba skozi gotška okna v notranjščino. Polne spomina na dom stariški 45 in 51 (Kje dom je moj in Na vasi, a barve so spet drugačne kot jih kaže naša domovina, so barve hrepenjenja po njej. Barvno simbolična je Slovenska folklor, dasi bo človek sprito barvnega bogastva Savinškove pričakoval prenasitenost z barvami pri slovenski ljudski noši. Isto velja za Polko. Bolj realistično je barvno občutje ob obali. Med gledalci je imela gospa Savinškova največ občudovalcev. — Milan Volovšek je tokrat posebno tehniko razlivanja tuša v mokro podlago še bolj razvil kot ga. Bara Remec. Od nje se razlikuje tudi po tem, da svoje indijske (predvsem ženske) tipe ne posnema naravnost na kraju samem, ampak jih riše bolj po spominu. Tehnika v tušu pomaga Volovšku do izredne

efektnosti, pri čemer ji sekundira izreden spomin na tipične drže Indijank Volovšek je v umetniški šoli dijake ne ravno navajal na njo, ampak vsaj najbolj seznanjal z abstraktno umetnostjo, zam pa za čuda vsaj javnosti nikoli ni pokazal kakšnega svojega nepredmetnega dela. Je to zelo v sebi zaključen umetnik velike kulture.

Med mlajšimi gospodi je Ivan Bukovec občinstvu najbolj znan iz svojih razstav, knjižno ilustrativnega in siceršnjega, v zadnjem času posebno insecnacijskega dela. Je tudi res najbolj dejaven med dijaki nekdanje slovenske umetniške šole. Med prvimi se je oprijel nepredmetnega slikarstva in v njegovih abstrakcijah bi celo lahko ugotavljali nekakšen stil. Polaga barvo po ieg barve, ne toliko, da bi ustvarjal velike barvne kompozicije, kot da študira medsebojne odnose različnih, doslej malo znanih barvnih otenkov. A če ne ustvarja velikih barvnih kompozicij, so njegove abstraktne slike vendar nekako komponirane, deli kompozicije so močnejši ali šibkejši svetlobni učinki. In tu je Bukovec v slikah nekako centriran, skoraj simetričen (št. 13, 14). Nasprotno je tematični poudarek pri listu št. 15 izrecno na levi strani. A brezpredmetno slikarstvo za Bukovca ni nekaj izključno veljavnega. Ne le njegovo ilustracijsko in scenično delo, tudi njegova intimna umetniška potenca se vedno bolj vrača k predmetnosti. Pri barvastem tušu Poljub št. 12, ki je plod predmetnega in brezpredmetnega „gledanja“, je ravno predmetni del postavljen v središče brezpredmetnih „simbo-

ličnih ornamentov“. Osrednja kompozicija mu je bilo tudi gonilo za tuša. Gorovje in Skalea, dočim je Slovenski zvonik narisan v diagonalni, iznad katere gleda ven baš zvonik. — Presenečenje je vzbudil Andrej Makek s svojimi monotipiji. Ta, doslej v glavnem naturalistični mojster, si je tokrat dovolil znaten skok v brezpredmetnost. Ombú eperira z barvami, ki jih v resnici ni, ne na trati spodaj, ne v drevesu, ne na nebu. Se bolj barvno neresničen je Sončni zahod. Če sta ta dva lista le v barvah abstraktna, v risbi pa le še vedno predmetna, je Kompozicija v celoti brezpredmetna. A pozna se ji, da je Makek izšel iz naturalizma. Kompozicija je skup ne-fakšnih vertikalnih in horizontalnih „hlo-dov“, povezanih z diagonalnimi quasi-trakovni, ne da bi bilo kje kakšno posebno kompozicijsko središče ali kakšen zlati rez. — France Papež je do zadnjega vztrajal pri brezpredmetnosti. Najprej si je prisvojil nekakšen pastozni stil, ki je od daleč spominjal na mojstre slovenskega impresionizma. Kakšno je prav danes njegovo oljno slikarstvo, ne vem, a vemo, da imajo njegove grafične abstrakcije dovolj konkretna imena, ki tudi nekaj pomenijo. Tako Na plaži kar slutimo vrvenje neučakanih kopalcev, a v Soncu in Živalih (št. 33) se v abstraktni kompoziciji že prikazujejo vsaj nakazane živalske glave in sonce. Pa pež je imel svojčas tudi predavanje o podobni umetnosti, ki si bi ga zelo želeli v natisu. — Jože Vodlan ima dve Kompoziciji. Sta to kompoziciji bolj risarskih elementov kot barv, dasi postavljen zeleni lisa na levi in oranžni ton

pod njo zelo privlačujeta oko (št. 52). Bolj komplicirana v formah in ploskvah je št. 53, a barve na tej nakazujejo celo neko prostornost, čemur pomaga še diagonala. Mira Župančiča dva tuša je tiskarski skrat iz Konstrukcij I in II spremenil v Kompoziciji. Minuli so tisti začetni časi brezpredmetnega slikarstva, ko so razstavljalci slik kar iz zaloge imenovali svoja dela abstrakcije ali kompozicije. Če gledamo zdaj postavim Makekovo ali Vodlanovo Kompozicijo, je poudarek res na komponiranju, kekršnemkoli že. Prav tako pa sta Župančičeva tuša res Konstrukcije. Tako je I strogo centrična vertikalna, ki se spodaj nikjer ne začne in zgornj nikjer ne neha, II pa je nekoliko razmaknjena abstraktna likovna konstrukcija.

Lahko rečemo, da na razstavi ni bilo slabega lista, da je bila kvaliteta na visoki stopnji. Kateremu listu bi pa mogli dati prvenstvo, je težko reči, kajti prvenstvo je plod umetnostne pomembnosti, ki je danes še negotova.

Če je bila razstava grafična v najširšem pomenu besede „grafika“, so za to bili merodajni praktični razlogi, ker je prevoz grafičnih umetnin lažji kot drugih in da ne bi tukaj sovpadali z letošnjo razstavo olj in plastik v ZDA. Ima pa grafična umetnost tudi svoje posebne odlike, je nepopravljiva, bolj pristen izraz trenutnega razpoloženja umetnikovega. Kar si narisal, vrezal, odtisnil, je tu in vsak večji popravek bi prvotno občutje že zbrisal. A prav ti trenutni doživljaji slovenskih izseljenskih umetnikov pričajo o njihovi dognanosti in zrelosti. (Konec)

Novice iz Slovenije

Položaj slovenske žene pod komunističnim režimom je Mara Bešter v eni od „deseterih žeblic“ na vprašanje: „Ali je položaj slovenskih kulturnih ali umstvenih in delavk sploh res tako črn, kot ga slika Mira Mihelič?“ opisala v ljubljanskem Delu takole: „Brez dvoma! Pri nas je s formalno pravnega stališča z žensko enakopravnostjo sicer vse v redu. Slovenki na pr. ni treba prinesti potrdila moža, da se lahko zaposli, kot mora to storiti Avstrijka. To je res. Res pa je tudi, da uživa Avstrijka na primer danes že eroletno porodno zaščito. In ko komentiramo v naši ožji in širši domovini razmere na Slovenskem, pozabljam, da je dvojna obremenjenost zaposlenih žensk — ženske v Sloveniji pa

Zmogli bomo

Počasi, a vztrajno se uresničuje načrt za zgradbo Slovenske hiše v Bs. Airesu. Kdor ne pride redno v mesto, se kar čudi, kako stavba raste.

Seveda bi radi, da bi šlo vse hitreje, ker prostorov potrebujemo. V napot nam je lesena stavba sredi dvorišča, kjer imamo začasno kuhinjo, obednico in sobo za slovenski tečaj nadškofa Jegliča in srednješolski tečaj. Radi bi jim dali lepše prostore, ki bolj ustrezajo namenu in neradi nadlegujemo pisarne za tečaje in prireditve. Zato želi odbor Slovenske hiše čimprej skončati vsaj prvo nadstropje pred dvorano.

Lepo je uspela „rifa“ in prinesla marsikaj sredstev, pa ne zadoščajo, da prvo nadstropje dokončamo. Zato odbor prosi rojake, da bi posodili denar, s katerim bi načrt mogli uresničiti, vrnil bi ga pa čimprej bo mogoče. Če kdo kmalu potrebuje vrnjeno posojilo, ga bo tudi dobil, ker usluga za par tednov včasih že mnogo pomaga.

En milijon smo si zastavili za cilj in v prvih desetih dneh smo dobili že četrtino, druga stopnja je težja, zato se: oborožimo na vse rojake, ki morejo posoditi kak znesek, da pomagajo. Dobro delo boste storili, denar boste imeli na varnem in zidavi boste pomagali prav odločno.

Blizu se 22. november, obletnica blagoslovitve Slovenske hiše po škofu dr. Rožmanu; takrat bi radi imeli 1. nadstropje dovršeno. Podprite! Dvakrat da, kdor hitro da. Bomo zmogli, če bomo imeli vsi dobro voljo!

Anton Orehar,
direktor

tvorimo 41% aktivnega prebivalstva — znaten vir 'slovenskega standarda'.

O ukinitvi komunistične revije Perspektiv smo poročali. O nasilnem nastopu proti neposlušnim lastnim kulturnim delavcem so razpravljali tudi študentje na univerzi. Predsednik vseučilišnega odbora Zveze študentov ljubljanske univerze pa se je v zvezi z ukinitvijo revije Perspektiv pritoževal: „...nepotrební napadi v zvezi z ukinitvijo revije in policijski posegi v urejanje Tribune so zrevoltirali študente tako, da Zveza študentov, kakor tudi Zveza komunistov na univerzi nista bili kos temu položaju ter študentom nista pokazali negativnih teženj Perspektiv z argumentiranimi analizami.“ Komunisti so zadevo rešili na svoj znani način. Vse debato o Perspektivah so tako v javnosti, kakor po svojih organizacijah enostavno ukinili ter prepovedali.

V Sloveniji in po vsej državi so 18. julija občutno zvišali cene za moko, kruh, sladkor, pa tudi za prevoz po železnici. Povišanje je visoko, saj se giblje od 18—25%. V odškodnino so nameščencem dovolili dodatek 1.500 dinarjev, kar v Sloveniji predstavlja povprečno 5% plače. Povišanje cen je vse prebivalstvo občutno zadelo. Je imelo seveda celo vrsto posledic. Tako je to povišanje zadelo zlasti turiste. Tem namreč ob povišanju cen niso dovolili nobenih odškodnin ali ugodnosti. Težave jim delajo celo pri običajnih 20% popustih n. pr. pri nakupih z devizami. Ker dvig

SLOVENC V ARGENTINI

Ponovna prošnja

Uprava Svobodne Slovenije je začela razpošiljati opomine vsem tistim naročnikom, ki še nimajo plačane naročnine z navedbo dolžnih zneskov. Prav lepo prosimo za čimprejše plačilo. Zelo hvaležni pa bomo tistim, ki ne bodo čakali na prejem opomina in bodo sami še pred tem uredili svoje obveznosti do lista.

Uprava

BERAZATEGUI

V nedeljo, 18. t. m. smo imeli lepo uspešno materinsko proslavo, katero je pripravil kulturni odsek našega doma s sodelovanjem šole in otroškega pevskega zbora.

Vsa prireditve je bila zajeta v štirih prizerih: skrb, delo, trpljenje in žrtve

matere pred vojno, med revolucijo, na begu in v tujini.

Povezava prizorov je bil spev mater, njenemu vzvišenemu poslanstvu, njeni žrtvi in plačilu.

Na sporedu so bile tudi pevske točke naših otrok Jaz pa grem..., Mica, Woščilo in N'mav čez izaro.

Vsa izvajanja in nastopi otrok so bili pod skrbnim vodstvom kult. referentke ge. Pavline Koroščeve, ge. učiteljice Olge Omahnce in pevovodje g. Jožeta Omahna.

Med proslavo so otroci obdarovali svoje mamice s srčki in jim obljubili, da bodo še bolj pridni.

Po proslavi je bila čajanka, ki so jo pripravile naša dekleta.

ja vsakega človeka. Vsak človek ima posluh. Treba ga je le razviti. Začeti s petjem in glasbo ni nikdar prepozno. Vsak instrument v hiši je kapital. Škoda, če bi bil to neizrabljen, mrtev kapital.

Blizu se trinajsta plača, po novem agnaldalo.

Toliko Slovencev ima že televizijo avtomobil, parcele in hiše v Tigraru, v obmorskih krajih in Bariločah. Treba bi bilo pošteno premisliti nakup, preden pride televizija v hišo. Koliko družin ima doma kakšen instrument, koliko družinskih orkestrrov obstoja, koliko prvovrstnih orkestrrov sploh imamo? Če imamo še nepopolno opremljeno centralno dvorano in lokalne dvorane, pa še potrpite glede tega, ko je tako samo umevna želja, da bi naše dvorane vendar le imele klavir.

Mladi ljudje, instrument v roke! Manj nakita, razkošja, manj cigaret in kina! Svoj denar, čas in mlade sile usmerimo na glasbeno področje! In potem ne bo več taka borba za glasbeno spremljavo na naših prireditvah. Poglejmo samo lepo telovadno točko brez glasbene spremljave. Zdi se mi kakor človek, ki je na praznični dan v delovni obleki. Prikrasjeni so gledalci, še bolj pa nastopajoči.

Od besed do dejanj je velik korak. Ta veliki korak na glesbenem področju so naredili v San Martinu s svojo glasbeno šolo in glasbenimi produkcijami. Naj torej vzgledj vlečejo!

Naj zaključim z besedami švedske pisateljice Selme Lagerlöf, ki je v svoji prelepi knjigi Gösta Berling opisala gošpo Muziko.

Nekega julijskega večera so dali od preti vrata velike dvorane na Ekebyu. Sonce in zrak sta objela sobo, veliko rdeče sonce poznega večera, nežni vonjavi zrak hladne večerne ure. Odprli so klavir in natrgali so vrtnice in jih dali v vazę. Vsa dvorana je bila polna njihovega vonja.

Potem so pripravili note in notna stojala, glasbila iz medi, loke in violin vseh velikosti, zakaj na Ekebyu je zavladala gošpa Muzika. Ta si je izbrala oksfordsko simfonijo dobrega očaka Haydna. Igrati s o znali vsi kavalirji saj sicer ne bi bili kavalirji.

Saj to je znano, da je dobra gošpa Muzika za tistega, ki trpi najboljše družabnico. Živahna in vesela je kakor otrok. Ognjevit in prikupna kakor mlada krasotica. Dobra je, pametna kakor stari ljudje ki so živeli blagoslova polno življenje.

In potem, kavalirji so igrali briljant-

no. Iz mrtvih notnih znakov so pričarali samo gošpo Muziko. Razprostri svoj čarovni plašč, draga gošpa Muzika, in pri vedi Gösta Berlinga nazaj v deželo vesolja, kjer je živel nekda.

Mladinski dan bo v nedeljo, 8. novembra. Nastopajo člani, članice ter nareščaj iz vseh odsekov. Dopoldne ob 11.30 sv. masa. Po kosilu od 15. divljanje zastav, pozdravni govor, razdelitev pokalov, telovadni nastopi, folklor in odbojka.

Sestanek moronskega odseka bo v soboto, 24. oktobra, ob 18. Predaval bo g. dr. Julij Savelli o pomenu slovenske narodne pesmi.

Mladinski športni dnevi. Pretekli teden je bilo odigranih več tekem. Uredil se je tudi program bodočih nastopov, tako da se bodo vse tekme končale pred mladinskim dnevom 3. novembra.

Odbojka. V soboto, 17. t. m. je bila tekma med San Justom in San Martinom. Zmagali so prvi z 2:1 in sicer: 15:8; 5:15 in 15:9. V nedeljo, 18. 10., pa je igral San Justo proti Moronu. Po jako ostri in zelo enaki borbi so zmagali Morončani z 2:1. Posamezni rezultati: 14:16; 15:10 in 16:14 za Moron. San Justo pa je dobil točke, ker se Ramos Mejia ni predstavil. Po dosedanjih igrah je Moron znova najresnejši kandidat za prvo mesto.

Prihodnje tekme 23. t. m. ob 20.30 San Justo—Lanusus in San Justu, 25. t. m. ob 10.30 San Martin—Ramos in San Martin—Moron v San Martinu.

Nogomet. V nedeljo, 18. 10., dopoldne sta se pomerili moštvi iz San Martina in San Justa. Zmagali so Sanjuščani 2:0. Ta zmagi, ki je mnoge presenetila, daje Sanjuščanom možnost prvega mesta.

Prihodnje igre: V nedeljo, 25. 10., ob 10.30 San Justo proti Lanusu v San Justu. Tu se odloči prvo in drugo mesto. Isti dan ob 15.30 San Martin—Moron v San Martinu. Odloči se 3. in 4. mesto.

Š A H

V soboto, 17. 10., se je pričel v našem domu v San Justu šahovski troboj med Slovenskim domom in San Martinom. Našim domom in Slovenskim domom. V prvem kolu sta se pomerili reprezentanti iz Slovenskega doma in Našega doma. Zmagali so Ramoščani 3.5 : 2.5. Po samesni rezultati so sledeči: Škerlj S. 1 — Kosančič B. 0; Vester F. 1 — Benko F. 0; Vodnik C. 0.5 — Oven I. 0.5; Za kelj J. 0 — Mehle I. 1; Žužek L. 1 — Močnik F. 0; Kržišnik 0 — Urbanija J. 1.

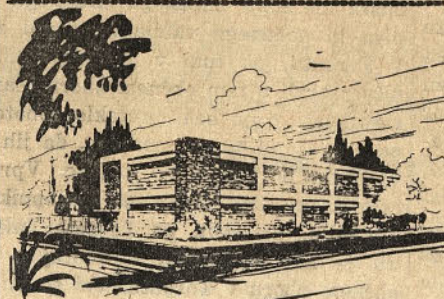
Prihodnje kolo se bo odigralo v soboto, 24. 10., ob 20.30 v San Martinu med lokalnim moštvom in San Justom.

SLOVENC PO SVETU

ZDRUŽENE DRŽAVE

ZDSPB — ZDSPB Tabor

Na „Jasno besedo“, ki sta jo objavila gg. Karel Mauser in Jože Melaher, predsednik in podpredsednik Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev — ZDSPB — v Ameriški domovini z dne 10. septembra t. l. — Sv. Slovenija je o njej poročala v štev. 39 z dne 25. sept. t. l. — in s katero sta slovenski izseljenski javnosti pojasnila spor v ZDSPB, jo obvestila o zadnjem običnem zboru Zveze ter ji sporočila njen novi odbor, sta poslala Ameriški domovini „Pojasnilo ZDSPB Tabor“ France Grum in Pavle Baršnik, predsednik in tajnik te zveze. V A. D. je bilo objavljeno dne 21. sept. t. l. V njem med drugim zatrjuje, da je nadzorni odbor s svojo okrožnico z dne 6. jun. t. l. odločil, da bo naslednji občni zbor Zveze zbor delegatov, od katerih mora vsak imeti po (Nadaljevanje na 4. strani)

Za novo šolsko leto bodo v škofovem zavodu pripravljeni novi, večji in moderni prostori.

Poslajte, starši, svoje sinove, ki so pridni in dovolj nadarjeni, da se ti prostori napolnijo in bo zavod prinašal naši skupnosti še več koristi.

V ta namen hoče zavod nuditi še več

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kraljeva

„Mi, pa neobzirni?“

„Naša mladina ne pozdravlja,“ toži profesor, ki poučuje na srednješolskem tečaju, „kar mimo gre pa gleda vame brez vsake zadrege. Ali smo že res tako daleč, da bi moral jaz pozdravljati petnajstletnike?“

V gneči pred dvorano me dekle prav trepko sunč, da bi preje prišla do prijateljice. Niti se ne ozre, kaj še, da bi rekla: „Prosim, oprostite!“

V dvorani, prav v tisti dvorani, na katero smo dolgo in težko čakali in jo z velikimi žrtvami dosegli, pa lahko vidimo, kako med prizorom „Desetega brata“ skupina fantalinov iz balkona meče papirnate kepice in zamaške cocacole na oder. V dvorani nemir, a nihče ne stopi k neolikancem in jim ukaže zapustiti dvorano.

Toda zakaj bi krivdo metali na najmlajše? Med isto predstavo sta v dvorani dva prijatelja imela pod stolom steklenico vina in si od časa do časa, med pogovorom, polnila kozarce s črnimi!!! Bolj pametno bi storila, če bi med igro stopila v bližnjo gostilno, pa se tam po mili volji napila in pogovorila. Da se ne bo zgodilo, kot je nekdo dejal: Če bomo iz naših kulturnih svetlišč delali gostilne, bo kmalu prišel čas, ko bodo edino gostilne naša svetišča.

Če prisluhne pogovoru naše mladine, homo presenečeni. Kako malo je stvari, kako malo ljudi, ki zaslužio njeno priznanje. Kaj šele spoštovanje! Zdi se, da v naši preteklosti ni bilo ničesar, ki bi bilo vredno omembe. Tudi delo v naši skupnosti, ki zahteva večših prav heroičnih žrtev, je večkrat predmet brezsrčne kritike. „Mi bi vse drugače delali!“

Tako približno je mladina vedno mislila, a vendar je v preteklosti imela v sodbah svojo lestvico vrednot, s katero je merila ljudi v svojem okolju. Občudovala jo umetnike, spoštovala profesorje, duhovnike, priznala zasluge javnim delavcem in politikom, itd. Tudi pijanemu profesorju, recimo, so se odkrili, ne samo, ker je bil izvrsten in strog matematik, temveč ker je predstavljal stan, ki je užival splošno spoštovanje.

Dogodek v dvorani, nespoštovanje profesorja, ki žrtvuje svoj prosti čas, ga poučuje, dekle, ki ne čuti dolžnosti opravičiti se, so znaki, da nekaj ni v redu. To je nekaka čezmerna temperatura, znak bolezni, ki lahko postane kronična, če je ne zdravimo pravočasno.

Kaj je bil nje začetek? Ali ni bil morda doma? Morda se je tako-le začelo:

K nam pride znanka na obisk. Račda bi se pogovorila, a sinček jima ne da miru.

Vsak teden ena

OSAMLJENA MATI

Marijan Jakopič

Ceste so vroče,
njlve dišijo,
v ajdove cvete
čebele letijo.

Potok zapel je,
veter ga boža,
lastovka v loku
domek obkroža.

Poleg stogovi,
stari mejniki,
v hiši prostorni
znanci-svetniki.

Križani v kotu,
molek nad vrati,
miza, dva stola —
osamljena mati.

ko doslej: ljudska šola (5. in 6. raz.) bo imela ves pouk doma v zavodu in bodo v glavnem poučevali duhovniki. Upamo, da se bo tako šolski in vzgojni uspeh povečal.

Novi gojenci naj se priglasijo:

1. Za osnovno šolo (samo 5. in 6. razred) do 20. novembra, z osebnimi podatki.

2. Za 1. razred gimnazije do 20. novembra. Prineso naj te dokumente: a) Certificado de sexto grado, b) Cédula de identidad, c) Libreta de salud (more se dobiti na Saavedra 15, Bs. Aires, blizu Once), d) Certificado de nacimiento (legalizado en Juzgado de paz).

3. Za ostale razrede gimnazije po končanem šolskem letu med počitnicami, da damo potrebna navodila.

Naš naslov: Colegio Esloveno, Rivadavia 234, Adrogué F.G.R., telefon: 244-0996.

Vestnik SFZ

JAZ SEM MUZIKANT...

Sestra pok. dr. Jožeta Debevca, prevajalca Danteje „Božanske komedije“ je pripovedovala, da je bilo njenemu bratu v življenju samo to žal, da se ni kdaj učil kakega instrumenta. Lado Lempl, znani slovenski pevovodja, sedaj v USA, je pripovedoval o prijatelju, ki mu je bilo tudi žal, da se ni pričel učiti klavirja vsaj takrat, ko je kot 50 letnik prišel na stran Atlantika. Zdal bi ga lahko igral že šestnajst let. Profesor, oče treh sinov, je zamižal, kadar njegovi otroci niso prinesli „same odlične“. Raje je videl, da so spotoma v ljudski in srednji šoli študirali glasbo, zakaj zanj je držalo pravilo, da brez glasbe v družini ne gre.

Na slovanskem festivalu v San Justu smo bolj kot nastopajoče v prvi točki občudovali oba muzikanta, ki sta tako samozavestno spremljala nastop.

Še vedno je Bahía Blanca v spominu skupini 11 mladih ljudi, Slovencev iz Lanusa, Morona, S. Justa in S. Martina. Kakor majhen glasb. festival je bilo nji to slovo iz Bariloč, koncert ob 11 zvečer na kolodvoru v Bahiji Blanci in vožnja v Buenos Aires. Še Argentinec so naučili svoj šlager sezone s slovenskim besedilom:

„Na svidenje, na svidenje,
prišli bomo nazaj,
počitnice teh (1963)
nam lep spomin
ostal bo vekomaj!“

Ali si morete misliti mladino na izletu, na taborenju, v planinah brez orglic, harmonike in petja? In kresni ve čer brez petja in kitare?

Nekaj, veliko manjka, kadar na naših prireditvah ni poskrbljeno za lepo glasbo.

Ali si morete predstavljati božični večer, godove in rojstne dni v družini, kjer oče sede h klavirju, sin ga spremlja z violino, ostali pa pojo lepe cerkvene in narodne. Za enkrat je še malo slovenskih družin, kjer je to izvedljivo. Misliti pa moramo na to, da bi sedanji mladi rod kaj takega pripravil svojim domačim tovarišem v odseku in kdaj svojim bodočim družinam.

Resna glasbena vzgoja je eden od važnih pripomočkov, ki blaži in razvedri človeka bolj od usiljivih radijskih sporedov. Kako zadoščenje je še starejšemu človeku, če zna iz klavirja izzvati „Na planinah sončece sij...“ z dvema prstoma. Ne poslušati; igrati sam, pa če je melodija še tako neznatna — to je jiha večinoma pregloboko zakopana že-

SLOVENCJI PO SVETU

(Nadaljevanje s 3. strani)

oblastil 15 članov". Pravita dalje, „da je bila ta okrožnica poslana vsem prizadetim odbornikom“, da pa ni „naletela na nikakozno razumevanje s strani gotovih ljudi“ in da so „to dejstvo in številni drugi incidenti v vseh krajevnih društvi pripeljali nadzorni odbor do prepričanja, da ni v stanju rešiti krize“. To svojo odločitev, da je sporčil nadzorni odbor krajevnim odborom s okrožnico z dne 15. julija t. l. Dalje navajata, da „je ta okrožnica upoštevala izmenjavo misli na neuradnem sestanku članov nadzornega odbora, biv. glavnega odbora in krajevnih predstavnikov v Buffalo 11. julija t. l.“, da so bili dne 29. avgusta „izredni občni zbori, odn. članski sestanki v vseh krajevnih organizacijah in je bila sprejeta resolucija, da be društvo SPB odslej poznano pod imenom DSPB Tabor“. V naslednjem pa zatrjujejo dobesedno: „Ker se je občni zbor Zveze doslej tradicionalno vršil na soboto pred Delavskim dnevom, je bil za isti dan sklican tudi letošnji 8. redni občni zbor Zveze. Na tem občnem zboru so bila zastopana sledeča društva: Buenos Aires, Cleveland, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Guelph, Batava, Montreal, Milwaukee, Pariz (Francija) in London (Anglija). Razen v enem slučaju so bila vsa društva zastopana z večino članstva ter je skupno število zastopane članstva preseglo dve tretjini celotnega članstva Zveze. Občni zbor je bil torej sklepčen, izvoljen je bil 11 članski glavni odbor, 3 članski nadzorni odbor in 3 člansko razsodišče.“

Tako gg. France Grum in Pavle Borštnik.

Na gornje trditve gg. Franca Gruma in Pavla Borštnika, predsednika in tajnika Zveze Društven slo. protikom. borcev Tabor pa je Ameriška domovina z dne 5. oktobra t. l. objavila naslednje „Pojasnilo in vprašanje“ g. Jakoba Modica iz Milwaukee-a, Wis.:

„Na cvetno nedeljo je imel Odsek slovenskih protikomunističnih borcev tu bolj važen sestanek. (Odsek je del tukajšnjega društva Triglav, pa je bil vsa ta leta od Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev priznan kot prava podružnica.) Na tem sestanku je pet ali šest članov bilo mnenja, da naj se odsek zaradi razmer v Zvezi razide. A končno je prevladalo drugačno mnenje: sklenili smo, da dokler se nesoglasja v vodstvu Zveze ne rešijo, se naš odsek omeji na lokalno delovanje. To sem kot zastopnik odseka (za kar sem bil lani v oktobru na občnem zboru Triglava izvoljen in postavljen) sporočil predsedniku nadzornega odbora Zveze g. Lamovšku. To sem storil 31. marca. Zraven sem pa sporočil tudi željo članov, naj se čimprej skliče izredni občni zbor Zveze, da se rešijo težave.“

Naš odsek je ostal član Zveze še naprej. Dobival je dopise nadzornega odbora. Najzadnji dopis je od 15. julija, v katerem je nadzorni odbor sporočil, da

je zaželel svoje posle in pozval podpredsednike Zveze, da najdejo rešitev.

Tisti teden po Velikem šmarnu smo brali v Ameriški domovini, da štirje predstavniki krajevnih društev sklicujejo občni zbor Zveze za nedeljo, 6. septembra, v Clevelandu. Iz tega članka so naši člani izvedeli, da je sklican občni zbor Zveze. A naš odsek je ostal pri svojem sklepu: da počakamo, da se rešijo težave v vodstvu. Zato se zavoljo tega občnega zbora v Clevelandu nismo tu nič razgovarjali in nismo poslali na ta občni zbor nobenega zastopnika.

Zelo pa sem se začudil, ko sem bral v Ameriški domovini „Pojasnilo ZDSPB Tabor“. Iz članka sem izvedel, da se je v soboto, 5. septembra, vršil v Torontu nek drugi občni zbor Zveze slovenskih protikomunističnih borcev. Še bolj pa sem se začudil, ko sem v članku videl zapisano, da je bil na tem občnem zboru zastopan Milwaški odsek. Čeprav ta odsek ni dobil nobenega uradnega dopisa in nobenega vabila za občni zbor v Torontu, pa tudi v časopisju nismo nikjer brali o tem občnem zboru. Zaradi sigurnosti volje sem preteklo soboto in nedeljo stopil do par sosedov, da jih povprašam, kaj je s to zadevo. Vprašal sem Rozina, Majheniča, pa še župnika p. Klavdija, pri delu pa Lojzeta Jakliča, ali je kdo kaj vedel v naprej o tem občnem zboru v Torontu. Vsi so mi odgovorili, da nič. Zato mislim, če nas pet ni nič vedelo za ta občni zbor, da je še več drugih članov tu, ki ravno tako niso vedeli zanj.

Iz vsega tega, kar sem tu povedal in pojasnil, se zadosti jasno vidi, da milwaška podružnica ni bila in ni mogla biti zastopana na tem občnem zboru nove Zveze „Tabor“ v Torontu.

Jakob Modic

Sodnika Benedika zadela kap

Dne 11. oktobra 1964 je zadela možnanska kap Valentina Benedika, nekdanjega znanega sodnika v Ljubljani. Prijatelj upajo, da bi ozdravil, ker mu je le delno ohromela leva stran in težje govori. Bolnika je obiskal tudi predsednik NO za Slovenijo dr. Miha Krek in mu želel skorajšnjo ozdravitev. Tem željam se pridružuje tudi Svobodna Slovenija.

PO ŠPORTNEM SVETU

Olimpijske igre v Tokiu. Prejšnjo nedeljo je poteklo že teden dni od začetka XVII. olimpijskih iger, ki se bodo končale to soboto. Letošnje tekme so predvsem v lahki atletiki in plavanju prinesle največ uspehov ZDA, ki je dosegla pobrala že 68 medalj (29 zlatih, 20 srebrnih in 19 bronastih). Reprezentanca ZSSR, ki je na prejšnjih igrah v Rimu zbrala največ medalj, je precej zaostajala, saj ima le 39 medalj (13, 10, 16). Vse ostale reprezentance so dalec za prvima. ZSSR ima precej možnosti, da zmanjša razliko, posebno, ker je favorit v telovadbi, vendar ne bo mogla več preseči ZDA.

Jugoslovanska olimpijska reprezentanca ni dosegla posebnih uspehov. Lahkočletje se niso nikjer uvrstili na prva mesta, razen Stamejčeve, ki je v damskem pentatlonu zasedla častno peto mesto s 4790 točkami. Prva je bila Irina Press (ZSSR) s 5246, druga Angležinja

M. Rand (5035), tretja pa Bystrova (ZS SR) s 4956. Prav tako se je Draga Stamejčeva uvrstila v finale na 80 m ovite in zasedla 7. mesto z 10,8. Prva tri mesta so osvojile tri atletinje z istim časom 10,5 in so šle s fotografskim posnetkom ugotovili vrstni red: 1. K. Ralzer (Nem.), 2. T. Ciepla (Poljska), 3. P. Kilborn (Avstralija). Edino zlato medaljo za Jugoslavijo je dosegel dosegel Simić v rimskogoriški rokoborbi (kat. 87 kg), dočim je Branko Martinović dobil bronasto v peresni kategoriji. Srebrno medaljo je dobilo tudi jugoslovansko vaterpolo moštvo, ki je doseglo isto število točk kot Madžarska, toda ima slabšo razliko v golih. (Obe moštvi sta med sabo igrali neodločeno 4:4.) Nogometno moštvo, ki je v Rimu dobilo zlato medaljo, se je to pot slabše odrezalo. V četrtfinalu ga je premagala Nemčija z 1:0 in se bo moralo zadovoljiti s petim ali šestim mestom. Podobno smolo je imela jugoslovanska košarkarska reprezentanca, ki je zbrala enako število točk kot Brazil, ker pa je izgubila s tem moštvom, se ni uvrstila v finale.

Tudi Argentina ni imela sreče na teh igrah. V nogometu je v prvi tekmi igrala neodločeno z Gano (1:1), z Japonsko pa je nepričakovano izgubila z 2:3 in je izpadla iz nadaljnega tekmovanja. V boksu so jih kakor tudi mnoge latinske tekmovalce oškodovali izredno slabi sodniki. Lahkočlet Dyrzka ni mogel v premočni konkurenci priti do finala na 400 m ovire, niti Nicolao v plavanju. Nicolao je svetovni rekord v metuljčku na 100 m, toda v olimpiado je vključena le proga na 200 m. Najbolje se je dosedaj odrezal veslač Demiddi, ki mu je le za las ušla bronasta medalja.

OBVESTILA

Proslava praznika Kristusa Kralja bo v nedeljo, 25. oktobra ob 16 v Slovenski dvorani.

Mladinski organizaciji SFZ in SDO iz Slovenske vasi imata sestanek v soboto 24. t. m. ob 19.30. Na sporedu je predavanje g. Mernika.

Posvet voditeljice mladenk in naraščajnic ter voditelj mladev in naraščajnikov bo v petek, 23. oktobra ob 19.30 v Slovenski hiši.

Ob 120-letnici rojstva goriškega slavnega Simona Gregorčiča prireja Slomškov dom poseben večer, pri katerem sodeluje moški kvartet. Poleg ožje pesnikove pokrajine, bomo videli izbrane barvne slike iz raznih kotičkov Slovenije. Večer bo v soboto, 24. oktobra, ob pol 8.

Krožek SDO v San Martinu bo imel v Slov. domu v San Martinu svoj redni sestanek z zanimivim predavanjem v nedeljo, 25. oktobra ob 11. Takoj po maši pa je vaja v odbojki na športnem prostoru. Vsa dekleta lepo vabljeni.

Seja šolskega učiteljskega sveta mladinskega odseka Zedinjene Slovenije bo v sredo, 28. t. m. ob 19 v Slovenski hiši. Občni zbor ZSS je prestavljen na soboto, 31. oktobra, po srednješolskem tečaju v Slovenski hiši.

SDO in SFZ bosta imeli v nedeljo, 1. novembra po mladinski maši skupni sestanek s predavanjem o temi „29. oktober v luči naše sodobnosti in bodočnosti“.

Tradicionalna družabna prireditev v Slomškovem domu bo letos v nedeljo, 15. novembra, popoldne. Na programu je slovenska svatva s prikazom veselih žentovanskih običajev od snubljenja, prevoza bale, domače „ohceti“ z vsemi dobrotami in veselo muziko. Vabljeni!

Slovenski dom v San Martinu bo imel svoj redni občni zbor v nedeljo 22. novembra t. l. ob 10 v prostorih doma.

Žegnanje v Slovenski hiši bo v nedeljo, 22. novembra.

NAŠ DOM V SAN JUSTU

Gradnja. Vsem članom Našega doma sporočamo, da smo že začeli z gradnjo dvorane in povečavo šolskih prostorov. Ker vlada med članstvom izredno zanimanje in navdušenost, smo prvotni načrt postavitve samega ogrodka spremenili ter se odločili za dokončno dograditev v surovem stanju. Odborniki ter zastopniki bodo vse tiste, ki se do edaj še niste odzvali, obiskali na vaših domovih. Prosim Vas, da sledite zgledu ostalih članov, da bo Naš dom res dom vseh sanjskih Slovencev, ponos nam in našim potomcem, kot pravi pesem Franca Zajca: „...Slovenija... Naš dom v San Justu ti slavo gradi...“ — Odbor

Zahvala

Odbor Našega doma si šteje v dolžnost, da izreče javno zahvalo za lepo uspešno prireditve ob priliki naše osme obletnice blagoslovitve Našega doma in prvega slovenskega festivala:

Gospoj Danici Petričevi za njeno prelepa izvajanja na dopoldanskem slavlju Pevskemu zboru Gallus in njegovemu dirigentu dr. Juliju Savelliju, ki nam je s svojimi ubranimi glasovi prikazal lepo slovenskih pesmi.

Dr. Tinetu Debeljaku, ki se je tako velikodušno odzval našemu povabilu in v svojem govoru prikazal pomen slovenskega folklornega festivala, ter da nas je po svojem kolegu iz tukajšnje katoliške univerze prof. Chailovskem seznanil s poljsko skupino iz Merla.

Posebna in priskrba zahvala gospodu Francetu Holyju za njegovo uspešno osredovanje pri čeških folklornih skupinah ter njegovo pomoč pri lepem potekanju celotnega popoldanskega programa.

Končno zahvala tudi našim poštovnim članom ter vsem, ki so na kakršen koli način pripomogli k lepemu uspehu. Iskrena zahvala tudi vsem prešlevalnim gostom.

Vse tiste pa, ki nas naprošajo za ponovitev, pa prosimo, da imajo malo potrpljenja, da dobimo nazaj iz Nemčije barvistično zvočni film in nato si boste lahko ponovno osvežili spomin na nepozabni sanjski popoldan.

Za bližnjo in daljno bodočnost pripravljamo slovenski skupnosti nova presenečenja. — Odbor

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires

Recreo „Europa“ de Rovtar y Rovtar Hnos., Río Carapachay, Tigre, T. E.: 749-0589, na razpolago tudi Slovincem.

HOTEL TIROL

(bivši hotel „Primavera“)

vam nudi lepe sobe s kopalnico, centralno kurjavo, garaža

MAKS in ZORA RANČNIK

MAR DEL PLATA

Mitre 2024

T. E. 2-8425

Hotel je odprt vse leto

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69.9503

Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central BFRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 817.086

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1964: za Argentino \$ 800,—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Tečaj valut v menjalnicah v Bs. Airesu v torek, 20. oktobra. Prodajna cena:

1 USA dolar	 m\$n	144,50
1 angleški funt		402,—
100 italijanskih lir		22,88
100 avstr. šilingov		556,80
100 nemških mark		3.640,—

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Avda. de Mayo 560/II T. E. 33-2486

(Escribanía Zavala) 30-0067

Capital Federal

Praznik

Kristusa Kralja

ob 16: ZBORNA SV. MAŠA Z

NAGOVOROM

Pri tej sv. maši v čast Kristusu Kralju bosta berilo in evangelij, po odločbah koncila in slovenskih škofov, le v slovenskem jeziku.

ob 17: pa bo, za tiste, ki bodo želeli, drama v treh dejanjih, ki jo je napisal Enrico Basan, prevedel pa R. Jurčec:

VIHARJI V DUŠAH

Igra: Slovensko gledališče v režiji Maksa Borštnika, s scenografijo Ivana Bukovca in zasedbo: Ciril Markež, Stane Jerebič, Božo Vivod, Maks Nose, Frido Beznik, Lojze Rezelj, Jože Černak in Jože Žakelj

Kraj: Slovenska dvorana, Ramón Falcón 4158, Capital

Čas: Nedelja, 25. oktobra, ob 16

Vsi rojaki — lepo vabljeni!

Miklova Zala

Pri presojanju uspeha kake gledališke predstave je — zlasti pri nas, v zdomstvu — treba upoštevati kakovost igralske skupine in še druge okolnosti. Drugačna so merila za poklicne igralce-umetnike kot za amaterske. Pa tudi pri amaterskih odrih merilo za presojanje ne more biti povsod enako (razen če govorimo o splošnem objektivnem merilu). Imamo igralske skupine z večjim igralskim znanjem in sposobnostjo kot druge, in po tem bi mogli naše odre že kar razporediti po stopnjah, koliko se ena ali druga skuša približati pravemu umetniškemu ustvarjanju. Če bi torej hoteli po tem vidiku hvaliti ali grajati vse predstave, bi ti ali oni odrski skupini vzeli veselje do igranja (druge pa tudi spodbodili k še večji prizadevnosti). Pri naših zdomskih odrih pa je že pogum in veselje do uprizorjanja odrskih del vredno priznanja, ker pomeni idealizem in prilagoditev za izobrazbo in tudi — plemenito razvedrilost. S prosvetno-vzgojnega stališča je to za našo mladino (in tudi za občinstvo) koristno in potrebno. Učen pa se nihče ne rodi in tudi za igralski napredek je potrebno, da mladi in novi igralci začno nastopati na odru pred občinstvom. Vrh tega so nam gledališke predstave potrebne zavoljo jezika (zlasti za mladino!) in za ohranjanje slovenske zavesti. Torej je treba upoštevati vse te okolnosti (mogli bi jih naštetii še več).

Spominjam se predstave neke preproste igralske družine iz Rožne doline na Koroškem, na odru Narodnega gledališča v Ljubljani. Igrala je Miklova Zala v koroškem narečju. Razume se, da igralsko še malo ni dosegla umetniške stopnje poklicnih igralcev. Pa sem ven-

darle videl, kako so marsikomu med predstavo bliščale solze v očeh in sam pesnik O. Župančič je dejal, prav tako s solzami v očeh, da še zlepa ni imel pri kakih predstavah (namreč poklicnih igralcev) toliko ga užitek. Predvsem ga je očarala mehka koroška govorica in — prisrčnost igre preprostih kmečkih fantov in deklet.

Presojal je torej uspeh te predstave po drugem merilu kot predstave poklicnih igralcev. Nihče se ni čutil, da je od srca čestitval preprosti igralski skupini pred polnim gledališčem. Pa ne samo on. Čestitk je bilo več kot po kateri koli predstavi, ki je pomenila vrh gledališke umetnosti!

S podobnim upoštevanjem omenjenih okolnosti moramo čestitati tudi mladi igralski skupini lanuškega odra za njen lep uspeh pri uprizoritvi Miklove Zale v Bajukovi dramatizaciji dr. J. Sketove povesti z istim naslovom. Uprizorila jo je na odru Slovenskega doma v Lanusu v petek, 9. oktobra, ob 20, naslednji dan ob isti uri pa na odru Slovenske hiše (Ramón Falcón). Ponovila jo je v soboto, 17. oktobra, spet na svojem odru v Lanusu. To poročilo se nanaša na sobotno prireditev (10. okt.) na odru Slovenske hiše.

Zgodba igre nam je znana. Saj menda ni bilo odra v Sloveniji, kjer je ne bi bili igrali. Igrana je bila tudi v naših begunskih taboriščih in pred leti na ciudadelskem odru (v Buenos Airesu). Pripoveduje nam o davnem, že skoraj pozabljenem trpljenju naših prednikov v času turških napadov. Nesreče, ki so tedaj obiskovale ubogi slovenski narod, verjetno niso bile nič manjše in ne manj boleče mimo te, zaradi katere danes tr-

pimo, ie da so nam že tako oddaljene, da jih ne čutimo več in se jih spominjamo samo še iz starih ljudskih pripovedi in zgodovinskih zapisov — pa iz del naših pisateljev. Tako nekako se bojo naših sedanjih narodnih nesreč spominjali naši znanamci čez več stoletij in bodo prihodnji pisatelji pisali povesti o njih — in jih igrali na odrih...

Režiser g. Jan Maks je gotovo napravil lepo in pohvalno delo, ko je z najmlajšimi udi lanuškega odra nastudiral to igro. Posrečilo se mu je kar lepo postaviti na oder ta odlomek slovenskega življenja iz davnih dni — in igralci — dasiravno še zelo mladi (in morda po večini prvič na odru), so skušali po svojih močeh slediti učitelju, pa tudi po lastnem občutju in predstavi. Tako so, posebno še nekateri, pokazali, da imajo dar in posluh za odsko ustvarjanje. Anton Novljan je dobro igral vlogo starega Serajnika, umerjen v igri kot sodi staremu možu. Njegov sin Mirko (Fr. Stanič) je pokazal mirno fantovsko odločnost in razsodnost. Zala (Anica Suhadolnik) je bila tudi po postavi in maski lepo dekle in njena igra je bila občuteno in prisrčno podana, zlasti v prizoru v turški ječi. V Miklovi (Zalini materi) smo videli tiho, sveto že nekam odmaknjeno vdovo. Treseglav je vendar malo preveč stresal z glavo, a njegov lik „pokristjanjenega“ žida, ki gre preko vseh nraavstvenih načel, da ustreže strastni ljubezni svoje hčere Almire (Milka Burja), mu je kar dobro uspel. Almira je skušala ustreči nalogi, ki jo vloga terjala od nje. Večkrat se ji je to močno posrečilo, sem pa tja pa je zašla v prelahotno igro. Motilo je včasih preomledno namigavanje s prsti in z očmi (to bi kvečjemu smela uporabljati v kaki šaljivi vlogi!). V splošnem

pa je igrala dobro, v nekaterih prizorih prav močno. Kmetom ne moremo zameriti njihove mladosti, saj pri nekaterih tudi maske niso bile ustrezne. Prav tako z mladostnimi glasovi in gibi niso mogli ponazoriti resnih možakov — igrali pa so s primerno resnostjo in željo, predstavljati to, kar so vloge terjale od njih. Turki so bili dobri Turčini, tudi po maskah. Med njimi sta se posebno postavila poveljnik Iskender (Dark. Berčič) in njegov častnik (Fr. Lipovec). Med branilci gradišča se je junaško izkazal Vinko (Nejko Kalan) in Strelec (Ciril Jan), Dober je bil Davorin (Tone Burja). Brhka dekleta in ljubki otroci so lepo izpopolnili skupinske prizore in jih poživili.

Scensko je bil oder razmeroma preobložen. Mogli bi si pomagati z nakazovanjem scen, kar bi tudi skrajšalo predolge oddihe med posameznimi slikami. Scena v turški ječi je bila nepravilno razdeljena. Ječa je zavzemala komaj eno petino odra, večina prostora pa je ostala neizrabljena. Če bi bili razdelili oder tako, da bi ječa zavzemala dve tretjini odra in prostor pred njo eno, bi se bili mogli ogniti nerodnosti, da občinstvo v eni polovici dvorane skoraj ni moglo slediti prizoru v ječi.

Skupinski prizori so bili včasih premalo razgibani, zlasti v prizorih, ko se govori o bližajoči se turški nevarnosti in v becu s Turki. Tudi v prizoru na gradišču, ko se odloča usoda Zale in Mirka, bi bilo treba več notranje (in tudi zunanje) igre. Motilo je, da je v prvi sliki nekdo od kmetov med molitvijo pihal dim iz pipe (takrat — vsaj kmetje — še niso kadili pipi).

A vse to so malenkosti v primeri s splošnim uspehom igre, ki so ga mladi in za idealno delo navdušeni člani lanu-

škega odra dosegli s to prireditvijo. Besedilo je gladko teklo, nikjer se ni ustavilo, dasiravno so na nekaterih mestih dolgi, kar predolgi odstavki (primerno bi jih bilo nekoliko skrajšati!).

Več skrbnosti bi bilo treba posvetiti tudi jeziku in pravilni izgovarjavi. Treba je skrbeti za pravi naglas v stavku in na pravem zlogu besede. (To velja za vsa. naše odre!) Nepravi naglas v stavku spremeni večkrat njegov smisel, napačni naglas v besedi pa moti jezikovno blaglasje. Prav tako naj se izločijo nepotrebne izposojenke in nadmesne s slovenskimi izrazi. Za vse to pa je treba poskrbeti že pred prepisovanjem besedila in pri bralnih vajah. Če igrski vodja ni povsem kos ti nalogi, naj naprosi za to koga, ki je izveden v jezikovnih zadevah. Tu, v emigraciji, je treba še posebej skrbeti za pravilnost in lepoto jezika. Vsaka malomarnost v tem pogledu je pri nas že kar greh!

Mladi igralski skupini pa so — poleg režiserja — pomagali tudi starejši adje dramskega odseka. Jože Čampa je pomagal režiserju, Slavko Reven je naslikal sceno, France Gerkman je skrbel za razsvetljavo in obleko, tehnični vodja je bil Anton Novljan in maske so napravili Janez Lažovec, Ludvik Štancar in Jože Čampa.

Občinstvo je več ko do polovice popolnilo dvorano in marsikdo, ki je mogel z nezaupanjem prišel na predstavo, je zadovoljen odhajal. Po vsaki sliki in zlasti še na koncu igre je občinstvo nagradilo igralce z navdušenim ploskanjem in priklilo na oder še režiserja ter mu tako izrazilo hvaležnost in priznanje za veliko in idealno delo, ki ga opravil v vzgoji mladih igralcev in v skrbi za dober igralski naraščaj lanuškega odra.

—ar